

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2023

Том 2, Выпуск 2, 29 Января

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA INGLIZ TILI FANINI YANADA RIVOJLANTIRISHGA QARATILGAN CHORA TADBIRLAR.

Davlatova Zulayho Hasanboy qizi

*Toshkent shahar, Internation English School o‘quv markazining Ingliz tili
fani o‘qituvchisi.*

+998937489700/ davlatovazulayho23@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada yurtimizda ingliz tiliga berilayotgan e‘tibor va uning yanada rivojlanishi haqida so‘z boradi.

Kalit so‘zlar: Chet tili, ta‘lim, o‘qituvchi, ta‘lim sifati, malaka, bilim, oliy ta‘lim, pedagog.

Kirish: Bundan olti asr avval buyuk o‘zbek yozuvchisi va o‘zbek tilining asoschisi Alisher Navoiy shunday degan edi: "Til-biz uning qadrini ifoda eta olmaydigan marvariddir". Buyuk shoir takidlaganidek, chet tillarni va ularning qadriyatlarini o‘rganish hali ham insonlarni karyera qilishi, jamiyatda o‘z o‘rni topish va hatto ona zaminimiz O‘zbekistonning go‘zal qiyofasini xalqaro sahnalarga olib chiqish uchun asosiy hamda zarur bo‘lgan omil hisoblanadi. Shunday kerakli imkoniyatlarni bizga chet tillaridan biri bo‘lgan ingliz tili bera oladi.

Asosiy qism: Prezidentimizning Oliy Majlisga murojaatnomasida ta‘lim sohasida boshlagan islohotlarimizni davom ettirishimiz, ta‘lim dargohlariga borib, o‘qituvchi va murabbiylar bilan ko‘proq muloqot qilib, o‘quv-tarbiya ishlari sifatini oshirish bo‘yicha ular qo‘ygan masalalarni birgalikda hal etishimiz kerakligi alohida ta‘kidlandi.

Ta‘lim sifatini oshirish, xorijiy tillarni o‘qitishni rivojlantirish, o‘quvchi yoshlarning xorijiy tillarni o‘rganish bo‘yicha ko‘nikma va malakalarini oshirish davlat siyosatining ta‘lim sohasidagi ustuvor vazifalardan biriga aylandi. "Bolalarimiz maktabdan ona tili va chet tillarini puxta o‘zlashtirib, kompyuterda ishlashni o‘rganib chiqishi zarur."¹ Oliy ta‘lim muassasalari pedagoglarining zimmasiga – xorijiy til o‘qituvchilari chet tillarni chuqur o‘rganish va o‘rgatish vazifalarini, xorijdagi rivojlangan mamlakatlarning ilg‘or innovatsion pedagogik tajribalaridan foydalanish va shu asosida xorijiy tilni o‘qitishning zamonaviy samarali metodikasini yaratish vazifasi qo‘yildi. Xorijiy tillarni o‘qitish va o‘quvchi yoshlar bilimini baholash borasida zamonaviy kommunikativ kompetensiyaviy metodikalarga asoslangan innovatsion ta‘lim dasturlarini ishlab chiqish va ta‘lim

¹ Muminova Feruza Muratjanovna.-Ingliz tilini o‘qitishda zamonaviy innovatsion texnologiyalardan foydalanish

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2023

Том 2, Выпуск 2, 29 Января

tizimining barcha bosqichlariga joriy etish vazifasi ham kun tartibidagi muhim vazifalarga aylanmoqda.

Xorijiy tillarni o'qitish borasida yangicha yondashuvlarga yo'naltirilgan ilmiy faoliyatni ko'proq rag'batlantirish, bunda asosiy e'tiborni ilmiy ishning amaliy samaradorligiga qaratish muhim ahamiyatga ega. Ilmiy izlanuvchilar tomonidan ishlab chiqilgan metodlarni bevosita ta'lim muassasalarida amaliy sinovdan o'tkazish tizimini ishlab chiqish va joriy etish samarali natijalarga olib kelishi shubhasiz.

Mamlakatimizdagi oliy ta'lim muassasalarining nofilologik ta'lim yo'nalishlari va mutaxassisliklarida xorijiy tillarni sohalarga moslashtirgan holda o'qitish, xorijiy tillarini o'qitish bo'yicha zamonaviy o'quv-metodik hamda bilimni baholashga oid materiallarni o'z ichiga olgan yagona ta'minotni amalga oshiruvchi elektron dasturiy platformani yaratish zarurligini taqozo etmoqda. Shu kabi qator masalalarning barchasidan ko'zlangan asosiy maqsad mamlakatimizda xorijiy tillarni o'qitishning zamonaviy va innovatsion pedagogik texnologiyalarini, o'quv-uslubiy ta'minotini yaratishdan iboratdir.

“Xorijiy til o'quvchilarning erkin va kreativ fikrlashiga qaratilgan bo'lishi, har bir o'quvchining qobiliyatiga qarab, aniq yo'nalishlar bo'yicha chuqur o'qitilishi yaxshi samara beradi.”² Shu maqsadda yangi darsliklarni yaratish, ilg'or ta'lim standartlari va metodikalarini o'quv tizimiga joriy etish talab etiladi.

Ushbu jarayonlarda o'qituvchilar, professor-o'qituvchilar, ta'limga daxldor barcha insonlar faol bo'lishlari, keng jamoatchilikning amaliy harakatiga aylanishi kerak.

Prezident Sh.Mirziyoyev tomonidan ta'lim tizimini takomillashtirish bo'yicha o'tkazilgan videosektor yig'ilishida Finlandiya ta'limini misol qilib, maktabda o'qitish metodikasi o'zgarmasa, ta'lim sifati ham, mazmuni ham muhit ham o'zgarmasligini ta'kidlaydi. Jumladan, O'ZDJT universiteti o'qituvchisi Shahlo A'zamova maktabgacha bolalarga chet tillarini o'qitishga bag'ishlangan maqolasida bog'cha bolalari uchun turli qiziqarli metodlardan samarali foydalanish juda yaxshi samara beradi deb hisoblaydi. U ingliz tilini misol qilib, “Belgilar va

² Axmedova Odinoxon Inomovna.- Ingliz tilini o'qitish va o'rganishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish.-Oriental renaissance innovative, educational, natural and social sciences-2022

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2023

Том 2, Выпуск 2, 29 Января

rasmlar bilan ishlash usuli”³da rasmdan soʻzga tarjima qilishni taʼriflaydi. Shuningdek oʻqituvchi oʻz maqolasida boshqa bir necha uslublarini ham berib oʻtadi. Bu usullar bolalar xotirasida soʻzlarni yaxshi saqlanishiga ham yordam beradi. Chet tillari orasida ingliz tili eng koʻp soʻzlashiladigan til hisoblanadi. Aniqlanishicha, bugungi kunda ingliz tili 2 milliard soʻzlashuvchilariga ega boʻlgan, eng koʻp tushuniladigan tilga aylanib ulgurgan. U nafaqat ommaviy til balki oʻz oʻrganuvchilari uchun maʼlum sabablarga koʻra, ahamiyatli boʻlgan til hisoblanadi. Xalqaro bozor iqtisodiyotida hamda milliy agentliklarda chet tilini bilgan shaxslar uchun talab juda ham yuqori. Ingliz tilining taʼsir doirasi 50 yoki 60 yil oldingiga nisbatan ancha kengaygan. Bunga bir necha sabablarni misol qilib olishimiz ham mumkin. Masalan, ingliz tili xalqaro BMT tashkilotining rasmiy tili, biznes, ommaviy axborot vositalari, online dunyo tili, bundan tashqari koʻplab akademiyalar tili hamdir. Umuman olganda ingliz tilini kengayish doirasi Oʻzbekistonda mustaqillik erishgandan keyin boshlanishiga qaramasdan, yaqin davrgacha judayam sust holda, anʼanaviy oʻqitish uslubi (traditional way) bilan kechgan. Hozirda esa interaktiv darslar koʻproq kommunikativ uslubga tayangan holda, qiziqarli tarzda iduktiv (inductive way) va deduktiv (deductive) yoʻl bilan til oʻrganuvchilarni samarali oʻqitilishiga bosqichma-bosqich erishilmoqda. Lekin shunga qaramay, ingliz tilida soʻzlashish indeksi (EF English Proficiency Index) tadqiqotlariga koʻra Oʻzbekiston 112 ta davlat orasida 88 oʻrinda turmoqda. Reyting boʻyicha Oʻzbekiston Albaniya hamda Suriya oʻrtasida joylashgan boʻlib, ingliz tilini bilish darajasi juda past deb baholangan davlatlar guruhiga kiritilgan.

Chet tillarini oʻqitilishini kuchaytirishva uni sifat jihatdan yaxshilash uchun yana bir muhim qarorlardan biri Oʻzbekiston Respublikasi prezidenti Sh.Mirziyoyev tomonidan 2021-yil 6-maydagi “Oʻzbekiston Respublikasida xorijiy tillarni oʻrganishni ommalashtirish faoliyatini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari toʻgʻrisidagi” videoselektor yigʻilishida taʼkidlaganidek, «Kelgusi yildan boshlab, yangidan ishga qabul qilinayotgan chet tili oʻqituvchilariga milliy va xalqaro sertifikatga ega boʻlish talabi kiritiladi. Keyingi 3 yil davomida maktablardagi jami 53 ming nafar chet tili oʻqituvchilari xalqaro sertifikat olishlari zarur». Ushbu qaror asosida agentlik tashkil etilib, uning zimmasiga chet tillarini oʻqitilishini sifat jihatdan takomillashtirish vazifasi yuklatildi. Birinchi oʻrinda ingliz tili hamda yana 9 ta chet tillarini oʻqitish uchun darsliklar ishlab chiqilishi uchun mablagʻlar ajratildi. Ushbu qarorga koʻra, taʼlim

³ Zayniddin Sanaqulov, Baxromjon Joraboyev. Chet til oʻqitish metodikasida zamonaviy metodlar, 2021

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2023

Том 2, Выпуск 2, 29 Января

muassasalarining kamida S1 darajadagi milliy yoki unga tenglashtirilgan mos darajadagi xalqaro tan olingan sertifikatga ega xorijiy tillar o'qituvchilariga ularning bazaviy tarif stavkasiga nisbatan har oylik 50 foiz miqdorida qo'shimcha ustama haqi to'lab borilishi tasdiqlandi. Xalqaro sertifikat (CEFR, TOEFL, IELTS, CLTA va boshqa xalqaro sertifikat)larni olgan C1 darajadagi 30 yoshgacha bo'lgan mutaxassislariga imtihon xarajatlari qoplab beriladigan bo'ldi. Shuni ham ta'kidlash joizki, oliy ta'limdan keyingi o'quv jarayoni ham qabul qilinayotgan qarorlar ta'siridan chetda qolmadi. Masalan, davlat Prezidenti tomonidan doktorantura hamda stajyor tadqiqotchilik uchun o'qishni istayotgan talabgorlardan mutaxassisliklar uchun C1, nomutaxassisliklar uchun esa B2 sertifikatini olish majburiy deb belgilandi.

Xulosa: "Bilamizki, ingliz tili nafaqat ta'limda balki, texnologiya, internet, axborot hatto turizm ham eng kerakli bo'lgan universal tilga aylanib ulgurdi."⁴ Lekin har bir rivojlanish yaxshi olingan va berilgan ta'limga borib taqaladi. Bundan tashqari ayni paytda virtual olamdan foydalanish, kompyuter grafiklari yaratish maksimal darajada kuchayib bormoqda qolaversa, mashhur veb brauzerlarning ko'pchiligi asosan Amerika davlatida joylashgan, o'z-o'zidan ular ish tili ingliz tilida yuritiladi. Yoki oddiy hayotimizda foydalanadigan texnika ham inglizcha qo'llanilish yo'riqnomasiga ega. Demak ingliz tili nafaqat ta'lim sohasida odatiy turmushimizda ham zarur bo'lib bomoqda. Undan foydalanish uchun ta'lim jarayonida uni yaxshiroq egallashimiz zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. PQ 1875 "Chet tillarni o'rganish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi qaror. "Xalq so'zi" gazetasi, 2-bet. 2012 yil, 10-dekabr
2. Axmedova Odinaxon Inomovna.- Ingliz tilini o'qitish va o'rganishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish.-Oriental renaissance innovative, educational, natural and social sciences-2022
3. O'. Hoshmov, I. Yoqubov.-" Ingliz tili o'qitish metodikasi"(o'quv qo'llanma) Toshkent: " Sharq" nashriyoti
4. Muminova Feruza Muratjanovna.-Ingliz tilini o'qitishda zamonaviy innovatsion texnologiyalardan foydalanish
5. Zayniddin Sanaqulov, Baxromjon Joraboyev. Chet til o'qitish metodikasida zamonaviy metodlar, 2021
6. Azamova Sh. Maktabgacha ta'lim jarayonida xorijiy tillarni o'qitishning zamonaviy metodikalari-"Science and education" scientific journal April 2022 volume 2 issue 4

⁴ O'. Hoshmov, I. Yoqubov.-" Ingliz tili o'qitish metodikasi"(o'quv qo'llanma) Toshkent: " Sharq" nashriyoti